

Cauza C-189/20**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

5 mai 2020

Instanța de trimitere:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Data deciziei de trimitere:

27 februarie 2020

Recurentă și pârâtă:

Laudamotion GmbH

Intimat și reclamant:

Verein für Konsumenteninformation

8Ob 107/19x

În cauza inițiată de reclamanta Verein für Konsumenteninformation (Asociația pentru informarea consumatorilor), 1060 Viena, [omissis] împotriva pârâtei Laudamotion GmbH, 2320 Schwechat, [omissis] având ca obiect o acțiune în încetare și publicarea hotărârii, ca urmare a recursului pârâtei împotriva hotărârii pronunțate la 28 mai 2019 [omissis] de Oberlandesgericht Wien (Tribunalul Regional Superior din Viena, Austria), în calitate de instanță de apel, prin care a fost în parte menținută și în parte modificată hotărârea pronunțată la 5 februarie 2019 [omissis] de Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg, Austria), Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria), în calitate de instanță de recurs [omissis], a adoptat, în camera de consiliu, următoarea

ORDONANȚĂ [OR 2]

Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări în vederea unei decizii preliminare:

1. Dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 1215/2012, în special articolul 25, articolul 17 alineatul (3) și articolul 19, în orice caz având în vedere de asemenea articolul 67, trebuie interpretate în sensul că se opun controlului caracterului

abuziv al convențiilor internaționale privind competența judiciară în temeiul Directivei 93/13/CEE, respectiv al dispozițiilor naționale de transpunere corespunzătoare?

2. Articolul 25 alineatul (1) prima teză ultima parte din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 („*cu excepția cazului în care convenția este nulă și neavenită în privința condițiilor de fond în temeiul legislației statului membru respectiv*”) trebuie interpretat în sensul că oferă posibilitatea unui control pe fond – chiar în afara domeniului legislativ armonizat – în conformitate cu dreptul intern al statului membru în care instanțele sunt competente în temeiul unei convenții atributive de competență?”

3. În cazul unui răspuns negativ la prima și la a doua întrebare:

Dispozițiile naționale de transpunere aplicabile controlului caracterului abuziv în conformitate cu Directiva 93/13/CEE sunt determinate de dreptul statului membru în care instanțele sunt competente în temeiul unei convenții atributive de competență sau de *lex causae* a statului membru al instanței sesizate?

Motivare:

I. Situația de fapt:

Prezenta procedură are ca obiect o clauză contractuală cuprinsă în condițiile generale. Potrivit Legii privind protecția consumatorilor, reclamantul este o asociație având calitate procesuală de acționa în justiție în scopul protejării intereselor consumatorilor. Operatorul de transport aerian pârât (o așa-numită [OR 3] „societate de transport aerian low-cost”) exploatează un portal de rezervări de zboruri cu adresa www.laudamotion.com. În acest scop, aceasta utilizează, în relațiile comerciale cu consumatorii, condiții generale de transport și condiții generale de vânzare. Zborurile pe care le propune pârâta se pot rezerva exclusiv online. Pârâta nu oferă transport pur intern în interiorul Austriei.

Pentru procedura preliminară prezintă importanță următoarea clauză din condițiile generale de vânzare ale pârâtei:

„2.4 *Cu excepția cazului în care convenția sau legile aplicabile prevăd altfel, contractul dumneavoastră de transport cu noi [...], precum și orice litigii referitoare sau legate de acest contract sunt de competența instanțelor irlandeze.*”

II. Concluziile și argumentele părților:

Reclamantul a invocat nevaliditatea clauzei referitoare la instanța competentă. Expresia „*cu excepția cazului în care convenția sau legile aplicabile prevăd altfel*” ar fi netransparentă în sensul articolului 6 alineatul (3) din Legea austriacă privind protecția consumatorilor [denumită în continuare „KSchG”], întrucât

consumatorii ar trebui ei înșiși să cerceteze dacă competența jurisdicțională prevăzută este admisibilă. În plus, o astfel de convenție ar fi în mod clar prejudiciabilă în sensul articolului 879 alineatul (3) din Codul civil [denumit în continuare „ABGB”], în special întrucât nu ar permite consumatorului să dispună de celelalte instanțe competente prevăzute de Regulamentul nr. 1215/2012, în special de articolul 7 din acest regulament, și, în plus, o astfel de convenție ar fi surprinzătoare, în sensul articolului 864a din ABGB, întrucât un consumator nu ar trebui să se aștepte la o competență exclusivă a instanțelor irlandeze, având în vedere că sediul pârâtei este în Austria.

Pârâta a susținut că convenția atributivă de competență cuprinsă în clauza menționată [OR 4] trebuia apreciată exclusiv în raport cu Regulamentul nr. 1215/2012. Articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1215/2012 ar exclude contractele de transport de la restricțiile aplicabile în temeiul articolului 19 din Regulamentul nr. 1215/2012 contractelor încheiate cu consumatorii. Convențiile atributive de competență ar fi, așadar, permise în condițiile prevăzute la articolul 25 din Regulamentul nr. 1215/2012, fără restricțiile prevăzute în secțiunea 4 din capitolul I din Regulamentul nr. 1215/2012. Ca urmare a supremației aplicării dreptului Uniunii, nu poate exista un control al caracterului abuziv în raport cu dispozițiile dreptului național. Pe de altă parte, ca urmare a elementului de extraneitate previzibil, reglementarea nu ar fi nici surprinzătoare, nici netransparentă, deoarece prima teză ar preciza că forul pe care îl prevede se adaugă la criteriile de competență prevăzute de Convenția de la Montreal („convenția”) sau de alte legi relevante.

III. Procedura desfășurată până în prezent:

Instanța de prim grad a respins acțiunea în ceea ce privește această clauză. Articolul 25 din Regulamentul nr. 1215/2012 are prioritate în aplicare în raport cu dreptul național. Această dispoziție ar fi limitativă în ceea ce privește legalitatea, forma și efectele convențiilor de atribuire a competenței.

Instanța de apel a admis apelul formulat de reclamant. Aceasta a considerat că, și în domeniul de aplicare al articolului 25 din Regulamentul nr. 1215/2012, clauzele atributive de competență din contractele încheiate cu consumatorii, care fac obiectul Directivei 93/13/CEE sau al dispozițiilor naționale de transpunere corespunzătoare, ar fi supuse controlului caracterului abuziv din perspectiva Directivei 93/13/CEE, putând fi, așadar, de la caz la caz, nevalide. Dispozițiile naționale de transpunere a Directivei 93/13/CEE ar constitui o dispoziție care reglementează competența în sensul articolului 67 din Regulamentul nr. 1215/2012, din moment ce, în conformitate cu [OR 5] litera (q) din anexa la această directivă, clauzele care ar exclude sau ar obstrucționa posibilitatea consumatorului de a sesiza instanțele statului ar putea fi considerate abuzive. Or, tocmai în speță un control al caracterului abuziv în raport cu Directiva 93/13/CEE ar prezenta o importanță deosebită, întrucât, în conformitate cu articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1215/2012, celelalte restricții adoptate în

vederea protecției consumatorilor nu s-ar aplica în ceea ce privește un contract de transport. În orice caz, clauza menționată ar fi lipsită de transparență în sensul articolului 6 alineatul (3) din KSchG.

Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) este în prezent chemată să se pronunțe cu privire la recursul formulat de pârâtă împotriva deciziei pronunțate în apel și care urmărește respingerea acțiunii.

IV. Temeiuri juridice

Temeiurile juridice din dreptul Uniunii

Temeiurile juridice din dreptul Uniunii ale prezentei cereri de decizie preliminară sunt în special articolul 25, articolul 17 alineatul (3) și articolele 19 și 67 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [JO 2012, L 351, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1215/2012 ”], precum și Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii [JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273, denumită în continuare „Directiva 93/13/CEE”].

Dreptul național:

Articolul 6 alineatul (3) din Konsumentenschutzgesetz (Legea privind protecția consumatorilor, denumită de asemenea „KSchG”) prevede:

„O clauză contractuală cuprinsă în condițiile generale sau în formularele de contract standard este lipsită de efect dacă este redactată într-un mod neclar și de neînțeles.” [OR 6]

Articolul 864 din Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „ABGB”) prevede:

„Dispozițiile având un conținut neobișnuit utilizate de o parte contractantă în condițiile generale [de vânzare] sau în contracte de adeziune sunt considerate nescrise, dacă sunt nefavorabile celeilalte părți, iar aceasta, inclusiv având în vedere împrejurările, în mod specific aparența exterioară a actului, nu trebuia să se aștepte la asemenea dispoziții, cu excepția cazului în care prima parte contractantă i-a atras în mod specific atenția celei de a doua cu privire la aceste dispoziții.”

Articolul 879 alineatul (3) din ABGB prevede:

„O clauză contractuală care figurează în condițiile generale [de vânzare] sau în contracte de adeziune și nu prevede una dintre obligațiile principale ale părților

este nulă de drept dacă prejudiciază în mod grav o parte, având în vedere toate împrejurările.”

V. Întrebări preliminare

Temeiul trimiterii preliminare:

[*omissis*]

Motivarea întrebărilor preliminare:

1. În doctrină, există opinii divergente cu privire la problema dacă și în ce măsură convențiile internaționale atributive de competență care intră în [OR 7] domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012 sunt supuse unui control general al caracterului abuziv:

1.1. Potrivit unei teze, articolul 25 din Regulamentul nr. 1215/2012 reprezintă o normă limitativă în ceea ce privește legalitatea, forma și efectele convențiilor atributive de competență; orice formă de control pe fond în raport cu dreptul național, inclusiv în ceea ce privește clauzele atributive de competență care figurează în condițiile generale de vânzare ar fi exclusă. Protecția părții în mod normal defavorizate ar fi deja realizată prin limitarea admisibilității convențiilor atributive de competență încheiate cu consumatorii, cu titularii polițelor de asigurare și cu lucrătorii.

Susținătorii acestei teze [*omissis*] consideră că Regulamentul nr. 1215/2012 reprezintă un sistem de competență închis. O interpretare a articolului 25 din Regulamentul nr. 1215/2012 care ar permite efectuarea unui control pe fond în temeiul dreptului național ar fi în contradicție cu obiectivul de unificare urmărit de acest regulament. În această privință, aceștia se întemeiază în special pe jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene referitoare la articolul 17 din Convenția de la Bruxelles din 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [*omissis*], potrivit căreia, în interesul securității juridice, alegerea instanței desemnate poate fi apreciată numai în raport cu considerațiile legate de cerințele acestei dispoziții (a se vedea Hotărârea din 16 martie 1999, EU:C:1999:142 C-159/97, punctul 46 și urm.). [OR 8]

1.2. Se ridică totuși problema dacă convențiile atributive de competență nu sunt supuse unor restricții privind controlul caracterului abuziv care decurg din dreptul european derivat, în special din Directiva 93/13/CEE [*omissis*]. Desigur, articolul 19 din Regulamentul nr. 1215/2012 limitează convențiile atributive de competență încheiate cu consumatorii. Cu toate acestea, contractele de transport sunt exceptate de la aplicarea secțiunii 4 din capitolul I în temeiul articolului 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1215/2012. În concret, ar rămâne, prin urmare, din punctul de vedere al consumatorului, o nevoie de protecție, de care s-ar putea ține seama prin recurgerea la cerințele prevăzute de Directiva 93/13/CEE.

Un control al caracterului abuziv în raport cu Directiva 93/13/CEE este susținut în special în raport cu articolul 67 din Regulamentul nr. 1215/2012: dispozițiile naționale de transpunere a directivei ar reprezenta un regim de competență jurisdicțională, în măsura în care nevaliditatea unei clauze atributive de competență ar avea drept consecință aplicarea regimului legal de competență, în majoritatea cazurilor fiind competentă o altă instanță decât cea convenită [*omissis*]. Potrivit unui alt raționament, în conformitate cu articolul 25 alineatul (1) prima teză a doua parte din Regulamentul nr. 1215/2012, nulitatea pe fond a unei convenții atributive de competență trebuie controlată în raport cu standardul minim **[OR 9]** prevăzut de Directiva 93/13/CEE [*omissis*].

1.3. Există de asemenea voci care consideră că referirea legiuitorului european la „nulitatea în privința condițiilor de fond” din cuprinsul articolului 25 alineatul (1) prima teză ultima parte din Regulamentul nr. 1215/2012 permite, de asemenea, un control pe fond al clauzelor atributive de competență cuprinse în Condițiile generale de vânzare [*omissis*].

2. Așadar, problema care se ridică pentru Oberster Gerichtshof este cea a raportului existent între dispozițiile Regulamentului nr. 1215/2012 și dispozițiile Directivei 93/13/CEE, respectiv dispozițiile naționale de transpunere corespunzătoare și dacă noțiunea de nulitate pe fond prevăzută la articolul 25 din Regulamentul nr. 1215/2012 ar trebui să includă încălcarea normelor de protecție a consumatorilor – chiar și atunci când acestea nu rezultă din dreptul european derivat. În definitiv, nu este clar dacă dispozițiile naționale de transpunere a Directivei 93/13/CEE aplicabile în mod concret ar trebui să fie stabilite conform normei care reglementează conflictul de legi prevăzute la articolul 25 alineatul (1) prima teză ultima parte din Regulamentul nr. 1215/2012, și anume conform dreptului *forum prorogatum*.

Oberster Gerichtshof,

Viena, 27 februarie 2020

[*omissis*]